

Xi Chuan: Mourning Problems / Problem z lamentami żałobnymi (tł. z ang. Ela Binswanger)

Xi Chuan: Problem z lamentami żałobnymi

- Mrówka umiera i nikt nie płacze
- Ptak umiera i nikt go nie oplakuje, o ile nie jest to ibis czubaty
- Małpa umiera i małpy ją oplakują
- Małpa umiera, a ludzie otwierają jej czaszkę
- Rekin umiera, a inny rekin nadal pływa
- Tygrys umiera, a niektórzy ludzie w żałobie oplakują samych siebie
- Ktoś umiera i niektórzy ludzie go oplakują, a niektórzy nie
- Ktoś umiera, niektórzy go oplakują, a niektórzy nawet biją brawo
- Pokolenie umiera, a następne pokolenie tak naprawdę go nie oplakuje

Kraj umiera i często pozostawia po sobie ledwie legendy.

Kraj, który nie pozostawia legend, zdecydowanie nie był prawdziwym krajem.

Gdyby to nie był prawdziwy kraj, to kiedy umiera, nikt go nie oplakuje.

Nikt nie płacze, a wiatr wieje na próżno.

Rzeki płyną na próżno i na próżno obmywają skały,

lśniąc na próżno, tworząc po nic zmarszczki.

Rzeka umiera i nie jest rzeczą człowieka płakać po niej.

Wiatr ustanie i nie jest sprawą człowieka płakać po nim.

Rzeka i wiatr docierają do morza, morza tak bezkresnego jak w "Zhuangzi".

Jeśli bezkresne morze umrze i ty będziesz musiał umrzeć.

Jeśli Smoczy Król umrze i ty będziesz musiał umrzeć.

Księżyc cię nie oplacze, na księżycu nie ma nikogo.

Gwiazdy cię nie oplaczą, gwiazdy nie są z ciała i krwi.

(tł. z ang. Ela Binswanger)

*

Xi Chuan: Mourning Problems

- an ant dies, and no one mourns
- a bird dies, and no one mourns if it isn't a crested ibis
- a monkey dies, and monkeys mourn
- a monkey dies, and people pry open its skull
- a shark dies, and another shark keeps swimming

- a tiger dies, and some people mourning are mourning themselves
- a person dies, and some people mourn and some people don't
- a person dies, and some people mourn and some even applaud
- a generation dies, and the next generation doesn't really mourn

a country dies, most of the time just leaving apocrypha
 a country that doesn't leave apocrypha wasn't a real country
 if it wasn't a real country, when it dies no one mourns
 no one mourns, and the wind blows in vain
 rivers flow in vain, washing over rocks in vain
 glistening in vain, making vain ripples
 the river dies, and it's not for man to mourn
 the wind dies, and it's not for man to mourn
 the river and wind make their way to the sea, the sea as vast as in Zhuangzi
 the vast sea dies, and you will have to die
 the dragon king dies, and you will have to die
 the moon doesn't mourn, there's no one on the moon
 the stars don't mourn, the stars aren't flesh and blood

(translated from the Chinese by Lucas Klein)

*

□□ □□□□

□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□

□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□
 □□□□□□□□□□

*

Xi Chuan (chiński: 席川; ur. 1963), właściwie Liu Jun (chiński: 刘君) uważany jest za jednego z najbardziej wpływowych i znanych współczesnych poetów chińskich. Mówi się, że jego wiersze "niosą ze sobą poczucie pełni świata i jego tajemnic". Oprócz swoich poezji opublikował dwa tomy esejów, jeden tomik krytyki, sztukę teatralną i tłumaczenia dzieł m.in. Pound, Borges i Miłosz i inni.

Xi Chuan uczęszczał do szkoły języków obcych dla dyplomatów, co było niezwykle szansą w czasach, gdy większość szkół była zamknięta. Na Uniwersytecie w Pekinie napisał pracę magisterską na temat tłumaczeń poezji chińskiej dokonanych przez Ezrę Pounda, uzyskując dyplom z języka angielskiego. Wtedy przyjął swój pseudonim artystyczny Xi Chuan (co oznacza "Zachodni Potok"). Po studiach pracował jako redaktor magazynu "Huangqiu" ("Globus") i założył "Qingxiang" ("Tendency"), niezależne czasopismo literackie wydawane od 1988 do jego zamknięcia w 1992, po zaledwie 3 numerach. W latach 1990-1995 był jednym z redaktorów nieoficjalnego magazynu "Modern Han Poetry". Zagrał także w podziemnej platformie filmowej Jia Zhangke z 2000.

Xi zyskał uznanie w okresie po "Mglistych Poetach" pod koniec lat 80., we wczesnym okresie liberalizacji gospodarczej Chin. W 1989 zmarło dwóch jego najbliższych przyjaciół, obaj poeci, którzy studiowali na Uniwersytecie w Pekinie: Hai Zi popełnił samobójstwo 26 marca w wieku dwudziestu pięciu lat, a Luo Yihe zmarł na krwotok mózgowy w wieku dwudziestu ośmiu lat 31 maja. (Później Xi opublikował dzieła Hai Zi pośmiertnie w 1997). Po tych ofiarach śmiertelnych i niepowodzeniu protestów na placu Tiananmen w tym samym roku, przez dwa lata pisał niewiele. To zerwanie zaprowadziło jego poezję od "skondensowanego, numinotycznego liryzmu", łączącego klasyczne wpływy chińskie z zachodnim modernizmem, do "medytacyjnych, ekspansywnych wierszy prozatorskich, które zdemontowały estetykę i muzykalność jego poprzedniego ja".

Wykłada klasyczną i współczesną literaturę chińską w Centralnej Akademii Sztuk Pięknych, a mieszka w Pekinie w Chinach. Wcześniej uczył literatury zachodniej w tłumaczeniu na język chiński i wprowadzającym języku angielskim. Pracował na uniwersytetach poza Chinami, takich jak Uniwersytet Nowojorski i Uniwersytet Wiktorii. Zdobywał nagrody w Chinach, Niemczech i UNESCO.

*

"Zhuangzi" - starożytny chiński traktat filozoficzny, obok Daodejing zasadnicze dzieło filozofii taoistycznej, cenione także za walory literackie. Księga "Zhuangzi" (庄子) nosi nazwę od imienia jej autora. Od 742 n.e., kiedy to cesarz dynastii Tang - Xuanzong nadał honorowe tytuły taoistycznym tekstom, jest także znana jako "Nan hua zhen jing" (南华真经), co oznacza "Prawdziwa księga południowego kwiatu". Tytuł odnosi się do tego, że Zhuangzi, według tradycji, pochodził z Południowych Chin.

(w przypisie moje tł. alternatywne zgodne z niektórymi wytycznymi pewnego polskiego językoznawcy i jego popleczników)